

ISSN 1318-9670

NARAVOSLOVNA

solnica

pomlad 2022 • letnik XXVI • št. 3

revija za učitelje, vzgojitelje in starše

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

Ali so klopi grožnja razvoju vzgoje in izobraževanja na prostem v vrtcih?

STENSKA SLIKA
Nalezljive bolezni in njihovo širjenje v razredu

Kako skrbeti za zdrav planet in lepši svet – primer dobre prakse

4

13

18

Spoštovane bralke in spoštovani bralci,

pred vami je nova, zadnja številka Naravoslovne solnice v tem šolskem letu. To leto je bilo drugačno kot tista prej, saj se še nismo popolnoma otresli skrbi, ki jih je povzročila epidemija. Strokovnjaki poročajo o posledicah epidemije covida-19 ne samo na naše zdravje, ampak tudi na gibalne sposobnosti otrok. Ugotavljajo, da so se v tem času otroci manj gibalni, še manj pa so bili v naravi, kot bi sicer bili v normalnih pogojih. Kot je pokazala raziskava na Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani je epidemija povzročila največji upad gibalne učinkovitosti slovenskih otrok v naši zgodovini. Zato moramo še bolj spodbujati otroke in jim tudi omogočiti, da se več gibljejo in gredo v naravo, kadar je to le mogoče. Pri opazovanju narave naj imajo čim bolj odprte oči in vključijo naj še druga čutila. Rastline naj ne samo pogledajo, ampak naj jih tudi potipajo, povohajo in prisluhnejo zvokom v gozdu, na travniku ali ob potoku. Nekateri boste del počitnic preživeli ob morju. Poleg plavanja ne pozabite, da so ob obali in v morju čudovite živali in rastline ali pa njihovi ostanki, kot so lupine školjk, hišice polžev ali oklepi rakov. Opazujte ribe, rakce, morske vetrnice in vse, kar boste med plavanjem opazili. Pazite tudi, da ne boste stopili na ježka!

Nekateri boste šli v gozd ali na travnik. Takrat bodite pozorni ne samo na različne žuželke, ki tu živijo, ampak tudi na klope. Zato bo članek o klopah v tej številki prav gotovo dobrodošel. Strah pred klopi nas ne sme odvrniti od izletov v naravo. Biti pa moramo previdni, ko se vrnemo z izleta in se dobro pregledati, če nimamo na koži kakšnega klopa. V članku je predstavljena tudi aktivnost, kako lahko

nabiramo klope in kviz o klopah. Povedati moram, da se sama ne strinjam z aktivnostjo, kjer bi otroci lovili klope. Vsekakor pa bo članek dobrodošel, da ga preberemo, preden gremo v gozd ali travnik.

Mnogi otroci, ki sicer hodijo na izlete v naravo, so premalo pozorni na to, kaj se dogaja okrog njih ali pa si opazovanj ne znajo pojasniti. Bila sem priča, ko je bila enajstletna deklica na sprehodu po gozdu začudena, da je na tleh videla ležati listje. Spraševala je očeta, zakaj je toliko listja na tleh, zakaj odpade jeseni in kaj se zgodi z njim, ko obleži na tleh. Presenečena sem bila, da deklica tega še ni nikoli prej opazila in je ob tem postavljala različna vprašanja. Tako bo prav gotovo zanimiv tudi prispevek, ki obravnava to vsebino.

Prav tako boste izvedeli, zakaj odpada listje jeseni in kako lahko opazujemo barvila v listih.

Izvedeli boste, zakaj je modra barva kraljevska tudi v svetu živali in se seznanili o nekaterih napačnih predstavah o živalih. V članku Kako skrbeti za zdrav planet in lepši svet je opisan primer dobre prakse. Otroci v vrtcu spoznajo, kako ločujemo odpadke, kaj je čistilna akcija, recikliranje in ekološki otok. Še vedno pa nismo popolnoma pozabili na epidemijo covida-19. V tej številki je predstavljen matematični model širjenja epidemije in plakat z naslovom Nalezljive bolezni in njihovo širjenje v razredu.

Želim vam obilo veselja ob branju Naravoslovne solnice in lepe počitnice!

*Barbara Bajd,
članica uredniškega odbora*

Revija Naravoslovna solnica v letih 2021 in 2022 sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost republike Slovenije (ARRS).

Revija izhaja trikrat na leto – jeseni, pozimi in spomladi. Cena posamezne številke je 7,20 €. Letna naročnina znaša 23,10 €. Plačuje se enkrat letno in sicer novembra. Študentje imajo 10-odstotni popust. Šole, ki bodo naročile po 2 ali več izvodov revije, imajo pri naročilu 10-odstotni popust.

Naslov uredništva, naročanje in oglaševanje:

Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana

tel.: 01/5892 312, faks: 01/5892 233 (pripis: za dr. Gregor Torkar), e-pošta: naravoslovna.solnica@pef.uni-lj.si, www.pef.uni-lj.si

NARAVOSLOVNA SOLNICA Založnik: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani ▪ Dekan: dr. Janez Vogrinc ▪ Odgovorni urednik: dr. Gregor Torkar ▪ Urednica: dr. Jerneja Pavlin ▪ Jezikovni pregled: dr. Darija Skubic ▪ Oblikovanje: Andreja Globočnik ▪ Fotografija na naslovnici: Zelenec (*Lacerta viridis*) (foto: Gregor Torkar) ▪ Prelom: Igor Cerar ▪ Tisk: Para d. o. o., Ljubljana ▪ Uredniški odbor: dr. Ana Gostinčar Blagotinšek, dr. Darja Skribe - Dimec, dr. Barbara Bajd, dr. Dušan Krnel, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Zvonka Kos, Nataša Jeras, OŠ Šmartno pod Šmarno goro, Eva Lederer, Živa Škrinjar, OŠ Spodnja Šiška, Ana Gregorac, OŠ Loka Črnomelj

4 Ali so klopi grožnja razvoju vzgoje in izobraževanja na prostem v vrtcih?

Marjanca Kos, Nika Stradovnik in Gregor Torkar

9 Matematični modeli širjenja epidemije

Sašo Dolenc

KOMENTAR K STENSKI SLIKI

11 Nalezljive bolezni in njihovo širjenje v razredu

Vpliv izbranih zaščitnih ukrepov na primeru epidemije virusa SARS-CoV-2

Tim Prezelj, Žan Rode

IZ ŠOL IN VRTCEV

13 Kako skrbeti za zdrav planet in lepši svet – primer dobre prakse

Suzana Bajc

18 »Ko potujejo barve«

Slavi Hostnik, Gregor Hostnik

24 Odpadanje listov

Luka Praprotnik, Špela Kos, Klara Papež, Kaja Kozjek, Neža Čerin, Matic Kričej, Blaž Oblak

IZ ŠOL IN VRTCEV
28 Gozdna abeceda

Mateja Jelen

VPOPGLED

32 Zakaj je modra barva kraljevska tudi v svetu ostalih živali?

Tim Prezelj

MISLIL SEM, DA JE ...

34 Kaj kamela hrani v grbah? Ali medved spi zimsko spanje? Ali so slepci res slepi? Napačne predstave o živalih

Jerca Potrebuješ

IZ ZALOŽB

37 MATERIALI – Iz česa so narejeni stvari?

38 Moji prvi pajkovci: preprost določevalni ključ

Učiteljicam in študentkam, katerih prispevki so objavljeni v tej številki, bosta Modrijan izobraževanje in Mladinska knjiga podarila knjige iz svojega založniškega programa.

Veseli smo, da nam pošiljate svoje prispevke in tako sooblikujete revijo. Hvala za zaupanje.

Uredništvo